СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 78. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 3. квітня, 1929. VOL XXXVII. No. 78. Jersey City, N. J., Wednesday, April 3, 1929. THREE CENTS.

КОЛИ ВАМ ДОРОГЕ СВОЄ РІДНЕ, СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО Н. СОЮЗА

МЕКСИКАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ ДЕРЖАТЬСЯ

ВИДЕРЖУЮТЬ НАСТУП ФЕДЕРАЛЬНИХ ВІЙСЬК 18 ГОДИН.

МЕКСИКО СИТІ, 2. квітня. — Генерал Каес наступає з 10,000 армією на місто Хіменез, яке повстанці держать у своїх руках. Боротьба ведеться на фронті, який тягнеться на кілька миль. В самім місті йде вулична боротьба. Колиб повстанці вдержали місто й видержали наступ, то їх позиція дуже скріпилася би й зріс би їх авторитет.

Сам уряд признає, що повстанчий генерал Ескобар держиться добре, та що повстанці окопалися трома оборонними лініями.

ВИСТУПАЄ ПРОТИ КАЄСА.

КАЖЕ, ЩО ВІН ЗАВІВ ТИРАНІЮ И ДИКТУЄ ВСІМ ПРЕЗИДЕНТАМ.

ВАШИНҐТОН, 2. квітня. — Сеньор Уґарте подає, що він прибув до Вашингтону як голова дипльоматичної місії, висланої повстанцями з Мексика. Він твердить, що Американці зрозуміють ситуацію в Мексику тоді, коли його добре вислухають і пізнають, що теперішний президент Хіль є тільки іграшкою в руках деспота й тирана Каєса. Уґарте твердить, що Каєс держиться лише завдяки підпорі американського уряду. А такий уряд не має рації істнування, який мусить спиратися на чужу силу, а не на свій власний нарід.

БУРІ В 13 СТЕЙТАХ.

11 ЛЮДЕЙ ЗГИНУЛО. МІЛІОНОВІ ЖЕРТВИ В МАЙНІ.

КОЛОМБОС, Огайо, 2. квітня. — Через стейт Огайо пройшла буря, яка наробила всюди великої матеріяльної шкоди. В Нюарк, Огайо, впало дерево на переїзджаючий автомобіль і розторощило автомобіль та забило шофера. В иншій місцевости схопив вітер дитину, яка йшла до школи, й кинув нею під колеса автомобіля. Дитина згинула на місці.

ШИКАҐО, Іллиной. — Доносять зі стейтів Арканзо, Мізурі, Айова, Іллиной, Висканзин, Мишиген, Міннесота, що там шалють сильні бурі з дощем, а декуди з снїговицею. В стейті Висканзин пірвала буря в многих місцях телефонічні й телеграфічні получення.

МІЛІЯРДОВИЙ МАЄТОК.

СТІЛЬКИ БУДЕ ВИНОСИТИ МАЙНО ДВОХ БАНКІВ, ЩО ЗЛУЧИЛИСЯ ДОКУПИ.

НЮ ЙОРК, 2. квітня. — „Нешенел Сити Бенк" і „Нешенел Сити Компані", два нюйорські банки, злялися разом і представляють тепер спільно маєток, який виносить понад два біліони долярів. Президентом тої інституції стає Чарлз Е. Мичел, дотеперішний президент „Нешенел Сити Бенк".

ПРОПАЛИ СЛАВНІ ЛЕТУНИ.

СИДНЕЙ, 2. квітня. — Нема чутки про славного летуна капітана Чарлза Ґингсфорда Смита, який відбув свого часу лет з Каліфорнії до Австралії на літаку „Содерн Крос". На тім самім літаку вилетів він зі своїм пільотом Чарлзом Ульмом з Сидней до Дарвин, але десь мусіло йому приключитися нещасте, бо не прибув на час до місця призначення. Шукають за ним при помочі літаків й иншими способами. Припускають, що він був змушений злетіти на землю десь у тропічній частині Австралії й попав між дикі племена.

СПРОНЕВІРИВ $300,000.

НЮ ЙОРК, 2. квітня. — Люї Діц дійшов у бруклинськім банку „Бруклин Трост Компані" від послугача до асистента менаджера. І жив собі добре, маючи гарне помешкання й автомобіль. Та викрилося, що він побрав з банку на протязі довшого часу около $300,000. Він так зручно маніпулював у книжках, що стейтові екзамінатори не пізнали спроневірення, бо книжки були ведені в порядку, а чеки так зручно пофалшовані, що годі було впасти на ошуство. Коли одначе впали на слід, Діц утік. Та його знайшли й замкнули. Діц оправдує себе, що всі ті гроші стратив через спекуляцію.

ДЕРЖАВА ЗАРОБЛЯЄ НА СПЕКУЛЯЦІЇ.

В БЕРЕЗНІ ЗІБРАНО ТИТУЛОМ ДОХОДОВОГО ПОДАТКУ $595,000,000.

ВАШИНҐТОН, 2. квітня. — До державної каси вплинуло в березні титулом доходового податку $80,000,000 більше як минулого року. Пояснюють це тим, що багато людей спекулювало сього року на біржі й доробилися в той спосіб маєтку. Завдяки тій спекуляції державна каса буде мати тепер надвижку в сумі понад $100,000,000.

Всього податку зберуть за сей рік понад два біліони долярів.

МАЄ 85 ЛІТ І ПРАЦЮЄ В ОФІСІ.

ЦЕ МАЙОР ПУТНЕМ, ГОЛОВА НАЙСТАРШОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, 2. квітня. — Майор Путнем, відомий видавець, жовнір і письменник, президент видавничої спілки „Дж. П. Путнем і Сини", працює далі кождого дня в офісі, а з 85 роком наступить у нього тільки та зміна, що того року не вибереться в подорож по Европі, як це бувало давними літами.

Путнем є горячим приклонником Ліґи Націй і Міжнародного Суду й критикує Кулиджа за те, що держався осторонь Европи. Це тому, каже Путнем, що Кулидж не знає Европи. Америка не повинна відтягатися від Европи, а бути з нею в стислому звязку й стати членом Ліґи Націй.

І ДІТЕЙ СВОЇХ ВПИСУЙТЕ. ТАК НАКАЗУЄ ВАМ ЗРОБИТИ ВАШ БАТЬКІВСЬКИЙ І НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС.

УКРАЇНСЬКЕ БІБЛІОЛЬОҐІЧНЕ ТОВАРИСТВО.

На початку грудня 1928 року в Київі заснувалося при ВУАН Українське Бібліольоґічне Товариство, що має завдання обєднати українських книгознавців, бібліофілів і практиків книжкової справи для спільної роботи над ріжноманітними проблемами, що звязані з книгою (її історія, мистецтво, техніка, економіка і т. и.), а також сприяти розвиткові на Україні знання про книгу й збуджувати серед широких кол інтерес до завдань товариства.

ЖАНДАРМСЬКА САМОВОЛЯ НА БУКОВИНІ.

Що режім жандармської самоволі на Буковині в нічім не змінився від попереднього, про це свідчать численні факти з буденного життя. 24 лютого напало двох жандармів на дім господаря Ілії Барановського в Шипоті над Серетом, побили його слугу до крови, кинули жінку на землю так, що вона лежить відтоді хора, а самому Барановському грозили в присутности товпи народу і начальника громади розстрілом, націлюючи до нього крісами. Вкінці виважили двері до стайні і забрали силоміць коня, а Барановського примусили підписати протокол, що він добровільно його видав.

Все те сталося за намовою гандляря кіньми, який, як виказують свідки, запивав обох жандармів цілий день, а одному з них дав бакшиш, щоби застрашили господаря й примусили до заміни коня, на яку то заміну господар, побачивши, що його гандляр обдурив, не хотів погодитися.

ФИЛЯ ТЕРОРУ В БЕСАРАБІЇ.

Нагінка ліберальних ґазет на теперішний уряд в Румунії за мниме злагіднення стану облоги в Бесарабії не лишилась без наслідків. Новий уряд показався також енергійним. В Кишиневі заарештовано членів місцевого комітету робітничо-селянського бльоку та діячів професійних Союзів за протидержавну діяльність, поповнену тим, що в кишиневській ґазеті „Робітничо-селянська Правда" була оголошена стаття про польсько-румунські воєнні приготування. На тій самій підставі прокуратор Лашку зарядив розвязання орґанізацій „Бльоку селян і робітників", а також всі професійні союзи, бо ці мали заниматися політикою.

Арештовані оголосили голодівку, що триває вже другий тиждень. Коли до прокуратора прийшла делеґація в справі арештованих, то всіх 17 делеґатів сейчас заарештовано в кабінеті прокуратора.

Филя терору покотилася по цілій Бесарабії. Також у Бендерах заряджено арешти, а арештованих обвинувачують у скликуванню заборонюваних зборів.

ЧУДА ТЕХНІКИ, АБО НЕ ВСЕ НАЙКОРОТША ДОРОГА Є НАЙСКОРША.

Американець Бирд, що вибрався з експедицією до південного бігуна, по умові з ґазетою „Ню Йорк Таймс" передає що дня по радіо всі відомости з корабля ґазеті. Той технік, який приймає ці депеші, для зручности переніс приймальну стацію поза центр міста. До приймача пристроїв слухавку телефону так, що в редакції можуть слухати все, що передає Бирд. Одного разу технік зняв був слухавку і розірвав тим контакт з редакцією. В редакції впали на таку думку: передати по радіо з Ню Йорку до Бирда, щоб той передав технікові, що редакція хоче з ним говорити. За кілька хвилин у телефоні почули: Бирд передає, що ви хочете зо мною говорити".

ВІЧНА ПІРАМІДА.

Один багатий Американець Вілем Гарвей, зі стейту Арканзо, задумав збудувати в своюму місті величезну піраміду на 43 метри високу. В цій піраміді, в середині її мають бути зібрані всі предмети сьогочасної матеріяльної культури від голки до найменшої машини. Крім того в особливих скляних скриньках мають бути замуровані в стінах: наукова історія людства, опис стану культури та техніки, як рівнож граматики всіх важнійших мов. А це длятого, щоб нові нащадки змогли довідатися, в яких культурних та матеріяльних умовах знаходилося людство колись.

ПАМЯТНИК, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЄ ЕПОХУ.

В Ризі, столиці Латвії, поставлено памятник невідомому кольпортерові. Перед 1901 р. в Росії заборонено було друкувати книжки та ґазети в мові латвійській. Щоб обійти цю заборону, Латвійці друкували все, що було потрібне, в Німеччині, передаючи до Латвії всю видруковану літературу через російсько-німецький кордон до Латвії. Тепер латвійський уряд, щоб увіковічнити заслуги цих кольпортерів для культурного розвою латвійської нації, поставив їм на знак вдячности за ці заслуги памятник.

ДО ЧОГО ЗМУШУЄ БІДА.

Зиновій Пешков, син Максима Горкого, який служив у французьких чужинецьких леґіонах, видав книжку, а в ній описує свої враження та спостереження, здобуті ним підчас перебування в леґіонах. На підставі поданих ним відомостей виходилоб, що в цих леґіонах служить майже половина (15,000) Німців, переважно бувших німецьких офіцирів, багато техніків, студентів та бувших урядників. Певно велика біда змусила цих людей піти на службу до французької армії.

ІРЛЯНДІЯ ЗАВОДИТЬ СВОЇ ГРОШІ ТА МАРКИ.

В Ірляндії ухвалено новий закон про введення своїх грошей, на яких замісць королівської голови має стояти герб Ірляндії: риби та бик. Англійські гроші мають бути цілком стягнені з обігу і ріжницю в курсі, 500,000 фунтів, має це англійський банк доплатити ірляндському державному банкові.

ВЕЛИКДЕНЬ У РУМУНІЇ СВЯТКУЄТЬСЯ ТІЛЬКИ НА 31. МАРТА.

З Букарешту доносять, що Синод оголосив новий комунікат, в якому повідомляє, що не може в жадному случаю допустити, щоби Великдень святковано иншого дня ніж 31. марта.

БУНТ У КНЯЗІВСТВІ РУЛЕТКИ.

Між князем Монака та його підданими зайшли непорозуміння. Князь розвязав міське самоврядування й вимагає збільшення податків. Його піддані звернулися до Франції з проханням взяти їх „державу" під свій протекторат.

ЕЛЄКТРИФІКАЦІЯ ЗАКАРПАТТЯ.

На черговій нараді в Празі, на якій оговорювався проєкт електрифікації Закарпатської України, представники міст Закарпаття не згодилися з тим пунктом проєкту, який приватним фінансістам забезпечує перевагу щодо участи капіталу. Спірний пункт передано примирюючій комісії.

ЗОЛОТИЙ МЕДАЛЬ ЗА ВЧИНОК НАЙБІЛЬШОЇ ВАРТОСТИ.

В Лондоні є одне товариство, яке що року присуджує золотий медаль тій людині, котра виказала найбільшу самопожертву для добра найближчого. Цього року надала його одному південно-американському фармерові, А. Гайнсові, що 28/12 1928 р. врятував одного студента з пащеки пожара, хоч життя студента не було врятоване, бо він помер пізніше від ран.

ДОБРИЙ ПОМИСЛ.

Один жидівський шпитал в Ню Йорку через брак фондів став занепадати. Дирекція, щоби здобути на його утримання кошти, вирішила урядити равт, на який запрошено булоб тільки 200 осіб, а карта вступу коштувалаб 500 долярів. Кожний із запрошених для більшої заохоти діставав і спис усіх учасників равту, розуміється, самих міліонерів. Через те, що ніхто не міг відмовитись бути в товаристві цих потентатів, всі вступне заплатили відразу. Хоч равт урядженний в скромних приміщеннях шпиталя, він пройшов блискуче. Підчас нього зібрано на потреби шпиталю ще 50,000 долярів.

НЕБУВАЛІ ПОЧЕСТИ ПОКІЙНОМУ АМБАСАДОРОВИ ГЕРРИКОВИ

ФРАНЦУСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ВІДДАЄ ГЕРРИКОВИ ПОЧЕСТИ, ЯКИХ НЕ МАВ ЖАДЕН АМБАСАДОР ЧУЖОЇ ДЕРЖАВИ. ВСЯ ПРЕСА ВИСОКО ПІДНОСИТЬ ФРАНКОФІЛЬСТВО ГЕРРИКА.

ПАРИЖ (Франція), 2. квітня. — Ні один амбасадор чужої держави, що вмер у Франції, не мав таких почестей, як американський амбасадор Геррик. В подяку за ту прислугу, яку він зробив Франції підчас Великої Війни й по війні, зєднуючи симпатії Америки до неї, французьке правительство віддає Геррикови найвищі військові почести.

За згодою сина небіжчика та американської амбасади в Парижі тіло Геррика буде перевезене до Америки на найліпшому й найбистрійшому французькому кружляку. Підчас відправи похорону в Парижі будуть віддані йому високі військові почести. Пуанкаре говорить, що Франція віддасть Геррикови найбільшу пошану тому, що він любив її всім серцем.

Вся французька преса високо підносить заслуги Геррика для Франції підчас його довгого перебування на становищі американського амбасадора в Парижі.

ТРОЦЬКИЙ ОТАБОРИВСЯ.

СТРАТИВ НАДІЮ, ЩОБ ОДЕРЖАТИ ВІЗУ ДО ЯКОЇНЕБУДЬ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ДЕРЖАВИ. ОСЕЛИВСЯ В ТУРЕЧЧИНІ НА ДОВШЕ.

ЦАРГОРОД (Туреччина), 2. квітня. — Троцький зі своєю жінкою та сином залишив готель і перейшов мешкати до приватного будинку в Перу, де він винаняв собі помешкання. Це показує, що він уже не має надії виїхати до Европи. Стан його здоровля залишається незмінним. Тепер ним опікуються французькі лікарі.

АМАНУЛА ВОРУШИТЬСЯ.

ЙОМУ ПОСОБЛЯЮТЬ БОЛЬШЕВИКИ. АНГЛІЯ ПИЛЬНУЄ ІНДО-АФГАНСЬКОГО КОРДОНУ.

ЛОНДОН (Англія), 2 квітня. — З Калькути повідомляють, що бувший афганський емір Аманула розпочав наступ зі своїм військом на Кабул. Тепер в його розпорядженню знаходиться армія в скількости 30,000 жовнірів. Ця армія узброєна російськими рушницями та заосмотрена в російську амуніцію.

Габібула приготовився боронити Кабул, але його війска поволі розбігаються. Англія на кордоні Індії з Афганістаном зміцнила свою військову сторожу.

ЕКСПЛЬОЗІЯ В КОПАЛЬНЯХ.

ПІДЧАС ПОВТОРНИХ ЕКСПЛЬОЗІЙ У КОПАЛЬНЯХ УГЛЯ ЗАГИНУЛО БАГАТО МАЙНЕРІВ. ДОТЕПЕР НАРАХОВАНО 24 ЗАБИТИХ ТА 25 ТЯЖКО ПОРАНЕНИХ.

БРЮСЕЛЬ (Бельгія), 2. квітня. — Недалеко міста Лімбурґа в копальнях угля сталася страшна катастрофа. З невиясненої досі причини почалися в майнах вибухи. Дотепер з румовищ видобуто 24 убитих майнерів, 25 тяжко покалічених і ще багато не відшукано.

Перша експльозія сталася на глибині 2,000 стіп під землею. Ратункова партія робітників також зістала засипана обвалами вугля й землі, коли наступили дальші експльозії. Тепер ратункову акцію ведуть ратункові партії, що прибули сюди з близчих майнерських околиць.

КИТАЙСЬКІ ГАРАЗДИ.

В РІЖНИХ МІСЦЯХ КИТАЮ ПРОВАДЯТЬСЯ БОЇ МІЖ ВІЙСКАМИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ТА ГЕНЕРАЛІВ-БУНТАРІВ. ЛИШЕ В ОДНОМУ МІСТІ ВБИТО 2,000 КИТАЙЦІВ.

НАНКІН (Китай), 2. квітня. — Військові відділи правительственної армії захопили міста Кічов і Квансі, що знаходяться 25 миль від Ганкова. Війска повстанців відходять у глибину провінції Гюпе. Генерал Фенґ обіцює післати з пекінського району три дивізії війска на допомогу правительству.

Війска кантонського правительства несподівано заатакували місто Чіфу, що захоплене повстанцями ґенерала Чан Тсун Чана. Підчас упертого бою війська повстанців стратили біля 2 тисяч жовнірів убитими.

ФАЛШИВІ ГРОШІ В ПОЛЬЩІ.

ПОЛЯКИ КАЖУТЬ, ЩО ЇХ „ЗЛОТИ" ПІДРОБЛЯЮТЬ БОЛЬШЕВИКИ В МІНСЬКУ, А ЗВІДТИ ПАЧКУЮТЬ ДО ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА (Польща), 2. квітня. — Місцеві ґазети повідомляють, що в східних воєвідствах Польщі зявилося багато фалшивих пяти-злотових банкнотів.

Слідча влада виявила, що фабрика фалшивих злотих знаходиться в Мінську, на території Радянської Білоруси, звідки радянські аґенти розповсюднюють їх по всій Польщі.

ЗУДАРЕННЯ КОРАБЛІВ.

ПАСАЖИРІВ І ЗАЛОГУ УШКОДЖЕНОГО ПАРОПЛАВА ВРЯТОВАНО.

БОРДО (Франція), 2. квітня. — Французький пароплав „Цейлон", що йшов з Буенос Айреса до Франції, зударився з англійським пароплавом у Біскайському заливі. „Цейлон" зістав так ушкоджений, що його ледви притягнув англійський пароплав до ближчого еспанського порту.

На сиґнали С О С вийшли ратункові пароплави з Бордо. Вони знайшли всіх пасажирів уже на англійському пароплаві, що тягнув „Цейлон" до порту.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ БУДЕ РЕВІЗІЯ АКТУ ВОЛСТЕДА?

Останні події звязані з прогибіцією настільки сензаційні, що цілком певно знайдуть відгомін на надзвичайній сесії конгресу, який збереться на наради дня 15 квітня. Правительство напитало собі клопоту через затоплення прибережною сторожю канадійського пачкарського судна „Ай Ем Елон", бо при затопленню загинув французький моряк, а Англія квестіонує саме затоплення. Повстав отже через прогибіцію конфлікт, в який вмішані чотири держави: Англія, Канада, Франція і Злучені Держави.

Рівнож немалого розголосу наробили ревізії пакунків двох конґресменів, а то Морґана з Огайо і Майкелсона з Іллинойс. Оба вони відомі приклонники прогибіції, а тепер виходить на таке, що вони, голосуючи в конґресі, держать з „сухими", а в практиці з „мокрими". Особливо компромітуючою являється справа з конгресменом Майкелсоном, бо він одержав від уряду у Вашингтоні посвідчення, що виїхав в урядових справах, та що його багаж не має бути підданий портовій ревізії. Та у вагоні випала йому з валізки одна фляшка горівки й тоді доперва прогибіційні агенти перевели ревізію, й знайшли більше таких фляшок. А Майкелсон заявляв свято, що він не мав ніколи ні краплі алькоголю в устах.

Разом з тим вийшло далі на яву, що ледви чи не кождий член конгресу, коли вибирається в яку дорогу поза границі Злучених Держав, дістає дозвіл на звільнення від ревізії і може перевезти собі алькоголічних напитків, скільки захоче.

Знову по стейтах пішов тепер великий рух, звернений проти прогибіції в такім виді, як її тепер маємо. В стейті Висканзин відбудеться незабаром референдум в справі леґалізовання пива з 2.75 процентом алькоголю. Рівнож і в стейті Месечусетз поведено дуже сильно пропаґанду в справі модифікації акту Волстеда. А в стейті Мишиген знесено одноголосно кару досмертної вязниці на переступства, звязані з форсованнєм прогибіції. Подібну акцію можна завважати й по других стейтах. Це являється, до певної міри відповідю на ті перші кроки, з якими адміністрація Гувера взялася до реформи в справі пошановання законів, а тим самим і закона Волстеда.

Як це все скінчиться, годі напевно сказати. Але готово прийти до зміни. А до якої, то це буде залежати від внесків тої комісії, яку заіменує президент Гувер, а яка матиме розслідити, чи є яка звязь між прогибіцією і зростаючим злочинством. Коли та комісія, яка буде складатися зі знавців, котрі не стоять ні за прогибіцією ні проти неї, заявиться за тим, що прогибіція не є причиною зростаючих злочинів, то це буде перший крок до ревізії акту Волстеда.

Д-р В. Клодницький.

СПРАВА НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В АМЕРИКАНСЬКОМУ ОСВІТЛЕННІ

Порушення справи національних меншин на послідному засіданню Ліґи націй переконало цілий світ, що Европа не може йти до кращого завтра так довго, доки вона не вилічить тої рани, яка зветься проблємою національних меншин.

Як відомо, справу меншин вивів на денне світло д-р Штреземан, представник Німеччини до Ліґи Націй. Д-р Штреземан не осягнув реальної побіди в даній справі, одначе з морального боку справа національних меншин пішла далеко вперед. Яким робом? 1) Ліґа Націй вибрала комісію, яка на слідуючому засіданню буде розбирати і освітлювати порушену Штреземаном справу. 2) Цілий світ заінтересувався справою національних меншин.

Нас нині цікавитиме погляд Америки на цю справу, іменно в тому напрямі, о скільки Американці визнаються в справі національних меншин. По цьому питанню в американській пресі було чимало згадок більш, чи менш ясних, чи вичерпуючих.

На спеціяльну увагу заслугує обширна стаття у филаделфійському „Інкваєр", з дня 17. марта ц. р. Її автором є визначний американський політик Frank H. Simonds з Вашингтону.

Автор згаданої статті добре визнається на европейських справах і він говорить досить ясно, що справа національних меншин є дуже великої ваги. Нерозвязання її не дає змоги запевнення мира в Европі. Справа національних меншин не позволяє сконсолідуватись і відроджуватись середній Европі. Вона зачіпає головно Версальський мир і пре до ревізії границь, які зачеркнули повоєнні мирові договори.

Ф. Г. Симондс аналізує у своїй статті на першому місці німецькі постуляти в справі Німців — як національних меншин в Польщі, Чехословаччині, Франції (Альзація і Льотаринґія) та в Італії. Він підкреслює, що Німці під Польщею на Шлеску, а зокрема в Польському Коритарі, є розсаджуючим „мир" елементом — словом елементом, який не дає можности, щоб Польща консолідувалась.

Згадуючи про Польщу, Симондс дословно так говорить: **„З трицять міліонів населення Польщі повна одна третина населення припадає на національні меншини".**

Дальше автор вичисляє меншини в такому порядку: Німці, Українці (Ukrainians), Білорусини, Литовці та Жиди. На цьому місці треба завважити, що Українці в Польщі є в числі понад 7 міліонів і тому дивним виглядає, що Сімондс, замісць ставляти Українців на першім місці з огляду на численність, ставляє їх на другім. Одначе признати треба Симондсови те, що він уживає правильної назви, пишучи: Ukrainians.

Пишучи про Чехословаччину, Симондс каже, що вона складається з 6½ міліона Чехів, 2½ міл. Словаків, ¾ міл. Мадярів і ½ міл. **„Ruthenians".**

Про Мадярів пише автор дуже широко. Він підчеркує, що 40% Мадярів опинилось поза межами угорської держави — під забором Румунії, Чехії та Югославії. Говорячи про Мадярів, Симондс признає ревізію границь: **"For example, a million Magyars could and should be returned to their mother country".**

Обговоривши обширно німецькі і мадярські меншини, їхнє скрутне положення Симондс застановляється над пересуванням (еміґрацією) Німців — з Польщі до Німеччини, Поляків — з Німеччини до Польщі, Мадярів — з Чехословаччини, Румунії і Югославії до Угорщини і каже, що те пересовування, чи примусова еміґрація, є дуже шкідливим. Воно трівожить державних мужів Німеччини і Угорщини!

На думку Симондса, Ліґа Націй не годна ніяк упоратись зі справою національних меншин. Він, що правда, не говорить виразно, що договори Версальський і другі повинні бути змінені; він, як згадано висше, признає, що границі повинні бути виправлені — приміром в користь Угорщини.

Симондс не хоче виразно пропаґувати повалення ганебних договорів-диктатів антанти, бо це було би „злим тоном". Він лише реасумує свої міркування менш-більш так: Німеччина апелює до Ліґи Націй, щоб вона боронила Німців перед Поляками тому, щоби доказати, що границі, подиктовані Версальським договором, кривдячі — несправедливі.

Дальше, Німеччина старається переконати Англію та Америку, що в Европі так довго не буде мира, доки не наступить зміна кордонів.

Аналізуючи виводи Симондса, треба додати, що ця стаття не дуже на руку Полякам. Польща потребує грошей, позички в Америці, а тут Американець у вірному світлі предсатвляє Польщу. На цьому місці треба додати ось що: Донедавна богаті Американці радо зичили грошей европейським державам — навіть і Польщі.

Останніми часами Америка змудріла. Вона, поширивши компетенції і переорґанізувавши свій Department of State, висказала ось таку мудрість: **Хто хоче зичити комусь гроші й то так, щоб вони не пропали, то нехай радиться департаменту стейту.** Там у політично-географічному відділі з написсю: "Eastern European Affairs", йому дадуть апробату і порадять, чи зичити! Не трудно тепер сказати, чи F. H. Simonds, якби його питали — чи позичити для Польщі грошей, давби свою згоду?!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ ПО ХЕНКІНСЬКОМУ.

Прочитав я оголошення, що відомий артист куплетист та розказчик Хенкін буде співати пісні ріжних народів, а між ними й українські. Тому вирішив піти до театру, щоби послухати, як цей дійсно гарний артист віддасть українську пісню, віддасть характер душі українського народу. Адже тепер уже нема двох гадок, що українська пісня займає перші й найвищі позиції серед пісень народів усього світу. Щоби в цьому переконатися, досить прочитати хоч ті рецензії про капелю Кошиця, та инші, які вмістили в англійській американській пресі найповажнійші музичні критики. Треба пригадати, що така сама критика української пісні була вміщена у всій европейській пресі. Тому всім, хто жиє в Европі, в Південній чи в Північній Америці й хто хоч трохи цікавиться піснею, повинна бути відомою ця критика.

Вже дванацять років минуло, як взагалі в свідомому українському життю покладено кінець всякій „малоросейщині", якою так пишалися колись ріжні „русскіє артісти", або артисти з „малоросов". І от треба було мені піти в Ню Йорку на виступ Хенкіна, щоби побачити, що та огидна й ганебна не так для українського народу „малоросейщина", як для її апольогетів, ще жиє. Її по Америці тягає за собою „одесіст" та „разказчик-куплетіст" Хенкін.

Поки не приступив Хенкін до виконання „українського номера" в свойому виступі, можна було думати, що це дійсно вже закінчений і гарний артист, виконавець характерних пісень ріжних народів, а не давній „разсказчік-куплетіст" з Одеси, що в старій Росії виступав на запльованих сценах ріжних „ілюзіонів" та кабацько-шантанних підмостках. Здавалося, що нарешті талан Хенкіна допоміг йому піднестися з „разсказчіка-куплетіста" до височини справжнього мистецтва й що нарешті він знайшов і своє місце серед справжніх служителів Мелпомени, які з призирством й огидою завжди ставилися до „балаганних артістов" куплетистів-розказчиків.

Так здавалося, поки Хенкін не сів на свого старого „малоросійського" коня й на потіху „публики", щоби зірвати пару оплесків, він „ізобразіл" пяного й неохайного, брудного „хахла". Це гідности українського народу не понизило й не „артістам-куплетістам" вбити велич і красу пісні, але самого виконавця такої ролі відразу жбурнуло на дно старого і вже висохлого багна „куплетистичної малоросейщини". Без потреби й собі на шкоду та на сором Хенкін на всіх своїх дійсно артистичних виступах причепив нікчемну й брудну „малоросійську" пляму. Отже він не зміг піднестися вище своєї психольоґії дешевенького кафе-шантанного куплетиста „одесіста", а разом не рахується з тим, що своїм виступом він кидає образу в лице тих Українців, натуралізованих Американців, або й вже народжених тут, що й серед корінного американського населення все більше починають вибиватися на перші місця.

Зрештою це діло особистого почуття такту й почуття артистичної свідомости Хенкіна, що він так „хвректеризує" Українців, яких і в Америці знають зовсім не з „малоросейської" сторони. Правда, тут і досі є ще „малоросіяне", але вони, на щастя нам, залишаються тут „Русскімі". Хенкінови треба лиш одне зробити: не писати на своїх оголошеннях, що він виступає з українськими піснями, але написати так, як воно в дійсности є, що він виступає зі своїм „малоросійським репертуаром". Тоді ніхто з Українців жадної претенсії до „разказчіка с Адеси" не буде мати.

Але коли він називає свій виступ українським, то його таким і треба віддавати. Для більшої своєї компромітації як артиста, Хенкін виконує відому нашу пісню „Сам пю, сам гуляю". Це та пісня, що ще минулого року в Америці потрясала Українців і чужинців у виконанню нашої світової слави співачки, бувшої примадонни Мілянської опери, Крушельницької. Скільки трагедії людської вона виказувала в своїй інтерпретації цієї пісні. Скільки плакало людей над тяжкою долею самітної людини, або цілої самітної, забутої всіма нації. Її „сам си стелю, сам лягаю, сам" трясло своїм трагізмом, красою виконання та глибиною почуття. А Хенкін з цього зробив пісню дурненького пяниці в шинку. Це я навів лише один зразок того, як розуміє український характер і відчуває пісню дійсна душа артиста й як її „розуміє" той, що не міг піднестися вище „балаганного малоросейства".

Візьмемо другий приклад. Коли наш знаменитий балетмайстер Авраменко хотів віддати жидівський характеристичний танець, що малює душу жидівства, то він створив для цього танець „Горе Ізраїля", який потряс своїм трагізмом і Жидів і навіть їх ворогів. Так зробив Авраменко, тому, що він дійсно великий артист, що він підноситься вище того, щоби творити танок якогось „жида-лихваря", або „жида-коршмаря", або ще якогось неґативного типа й, наперекір правді, характеризувати ним жидівську націю.

Подумайте лише, як високо стоїть в своїх артистичній творчости і почуваннях Авраменко й як низько стоїть Хенкін, що навіть з глибоко трагічної й високохудожньої української пісні „Сам" зробив карикатуру, „малоросіянина" пяницю, та ще й назвав його Українцем. Ми мусимо не огірчуватися Хенкіновськими виступами, але бути гордими, що колиб поставити всіх тих жидівських Хенкінів, що не можуть відректися від свого висміювання „дурного хахла", поруч з Авраменком в його „Горе Ізраїля", то найтупіший ворог Українців признав би, як високо стоїть у нас шляхетність душі й як далеко до цього тим, що витворюють із себе Хенкіних та оплескують їх виступи.

І. Бондар,
Ню Йорк, Н. Й.

—o—

REGARDING ENGLISH SECTION.

Here is M. B's sugestion of how to get the English section in the Svoboda.

Dear Ukrainian Brothers and Sisters: — I have read the answers to my suggestion in the Svoboda and was very glad and pleased when I read them. I also wish to thank one and all who did answer. It makes me think that members of our young generation would like to communicate with one another, or at least see how we are organizing ourselves, here, in America. It is a good thing to know about one another's progress as it will keep us with our own more. Now to get this section I know the Svoboda will not let us have it if it sees there is not enough news coming in to keep up the paper. So what we will have to do now is to see that we have enough English news coming in for them to keep the paper going. Send in different results as from your atheletic clubs, social clubs, choir clubs, etc., and also different other kind of writeups which you may think would interest the young generation as well as the old who can read them. When Svoboda will see that it is getting in enough news to publish an English section why maybe it won't publish it once a month, as I have suggested before, but likely more often. So now let's get together and send in our different write ups and you will see how quick Svoboda will put in an English section. Now, where we are not organized, lets get together and organize and show that we, too, have something to be pround of. Let there be no sore heads among and let us live like a brother and sister. Think before you speak, because a lot of us speak before we think what we are going to say. Now I am from Nanticoke, Pa., and can let you know what we have organized here which has never been done in our city before among our Ukrainians. We have organized a Women's Social Club, Citizen's Club and Athletic Club. These three clubs have all been organized within one month. What we are after yet is a Ukrainian Baseball League to be organized between the following cities and towns: Wilkes-Barre, Nanticoke, Plymouth, Edwardsville, Hanover and Glen-Lyon, and it looks as though the league will be a success. All the boys are willing and satisfied so far.

M. B., Nanticoke, Pa.

Іван Пігуляк (Монтреал, Канада).

В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

(4)

Та про це вже було в „Свободі".

Отце було би щодо одної галузі нашого мистецтва, нашої пісні. А тепер приступлю до другої частини нашого мистецтва, нашого українського національного танку та балету Василя Авраменка, який таксамо, як і українська пісня, своїм тріюмфальним обїздом по західній Европі та Америці і Канаді захопив усіх чужинців та здобув признання американської преси в прекрасних оцінках та рецензіях. Український Балет Василя Авраменка разом з його вчителями щораз то більше здобуває признання та приносить нову славу українській нації своїми виступами, українським шляхотним танком та українською ношою та робить все більш й більш українське імя та його танкове мистецтво знаним серед чужинців і тим то скидає й друге пятно із нашого мистецтва, що його наложили тіж самі наші вороги Москалі та Поляки.

Український Балет відродився в брудних польських таборах із сірого сільського українського матеріялу, перейшов терністу дорогу через польські табори й вийшов в люди на чолі із своїм репрезентантом Василем Авраменком, що був першим, котрий зрозумів, що український танок як наше народне мистецтво буде відгравати важну ролю у вихованню нашої молодої нації та причиниться до зросту нашого національного підйому. Авраменко закладає перші свої школи в таборі Каліші, переносить їх до Галичини, на Волинь, Холмщину, Підляше та Полісся, а потім знову до Галичини. Випускає понад 3000 учнів, що стають першими піонірами у поширюванню нашого танкового мистецтва в рідним краю. Школам Авраменка прийшлося нераз тяжкі часи переживати, а це через переслідування польських властей, які побачили в українськім танку національний підйом бунту проти польської шляхти та тих катів, що насильно засіли на наших землях.

Підчас обїздки із першою трупою українського національного танка й балету Авраменка арештують, як бунтаря проти польської держави, по кількох тижнях випускають на волю, але забороняють перебувати на території Східної Галичини, а коли непосидючий артист орґанізує трупу вдруге, то знова попадає в кіхті страшного ката Кайдана, який пропонує йому займатися шпіонажею, щоб видавати „непоржондних Русінуф". Та Авраменко, бачучи, в яку лапку попався, за помічю деяких одиниць втікає до Чехословаччини. Там старається дістати дозвіл на перебування серед українського населення на Підкарпатській Україні, але „брати" Чехи також побачили в українськім танкові небезпеку й позволяють на перебування, але тільки серед нашої еміґрації. Авраменко не паде духом. Він їде між українських полонених у таборі Йовефів, орґанізує там школу, дає прекрасні виступи, а звідти переходить до Подебрад, де отвирає свою школу між студентами Подебрадської Академії, виводить український танок на чеську сцену та захоплює і своїх і чужинців нашим здоровим мистецтвом, що виросло на плодючім чорноземі нашої батьківщини.

Із Чехословаччини український Балет переходить до Канади, де Авраменко отвирає в Торонті першу свою школу. По трох місяцях праці виходить перед англійський світ, а кілька місяців пізніше виступає з українським танком на світовій виставі в Торонті через дванацять днів. Більш міліона людей побачило наш танок і признали його як один з найкращих у світі. Це був найбільший успіх не лиш самого Авраменка та його шкіл, але й цілої нашої української нації. Бож цей танок із широкого буйного степу, що був приспаний нашими ворогами, а відродився в брудних польських таборах, вийшов в люде на світову виставу перед чужинців і дістав признання цілого світу. Англійська преса присвятила нашому танкові та балетові цілі шпальти. „Торонто Дейлі Стар" 26-го лютого словами Авґуста Брайдла (критик мистецтва) пише: „Славний европейський балетмайстер Василь Авраменко, що через кілька тижнів приготовляв трупу до виступу, викликав серед публики велике зацікавлення. Проста музика, а танці, складаючіся з много ріжних кроків, творили чудо ритмічних фіґур, народню пантомімічну оперу в сценах. Усе те виконано з тим індівідуо-енсаблем, в якому так блєстять люде цеї національности. Весь вечір був свого рода чудом кручених рухів і ритмічних переходів, нових кроків, яких ніколи ще в Торонті не бачили".

Отце признання нехай послужить за те, що Український Балет, який вийшов із глиняної доливки, захопив публику і дістав признання, що має в собі нове, якого досі не бачила ні Европа ні Америка. Школи Авраменка перейшли здовж цілої Канади, як по маленьких, так і великих містах, і всюди діставали признання не лиш від своїх, але й від чужинців. Вийшли сотки учнів та інструкторів, які поширили та поширюють наше танкове мистецтво. Трупа Авраменка, яка на протязі трох місяців переїхала цілу західню Канаду та своїм обїздом довершила тріюмф нашого мистецтва, захопила як нашу, так і чужу публику, преса принесла сотки рецензій признання, в першій мірі нашому народові та його питомому мистецтву.

„Український Балет зробив в поширюванню українського мистецва та українського імени між чужинцями за два свої роки існування в Канаді більше, як ціла наша іміграція за десять останніх літ. Український Балет виступав на десятьох виставах, як: в Торонті, Фортвіліям, Вінніпеґу, Саскатуні (два рази), Едмонтоні, Веґрівіль, Вакав і др., яким придивлялося понад півтора міліона людей. Чи треба більше?...

Василь Авраменко українським Балетом відроджує европейський перегнилий і здеморалізований балет новою натхненою експресією й нечуваною нам питомою тонкістю, мягкістю й задушевністю плястики рухів нашого національного танку. А наш національний танок своєю красою й багацтвом змісту перевищує, як і наша пісня, національні танки инших народів. Український танок є чисто народнім твором й не штучний та вимучений. У нім, як у зеркалі, відбиваються всі якости народної душі: задушевність, ніжність, мягкість, природня простота, лагідність, мрійність, привабливість, що чарують й притягають глядачів та їх захоплюють.

Авраменко українським танком та балетом приніс на канадійські та американські прерії подих свіжого вітру, який гуляє в українських степах й гойдає роскішними квітами, филює степовою травою, немов то море своїми филями.

(Конець буде)

Письменник. — Що, і ваш син є письменником? А що він написав?

— Дав відфотографуватися в задуманій поставі при бюрку.

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

Ч. 23.

ВОТЕРВЛІТ, Н. Й.

Приходить 17. Конвенція Укр. Нар. Союза, котра відбудеться в Нюарку, Н. Дж. Віримо, що ця Конвенція принесе великий хосен для нашої організації УНС. Віримо, що шановні відділи на своїх зборах вибрали найсвідоміших делєгатів зпоміж своїх членів. Тому на ній зійдуться найщиріші сини українського поневоленого народу, яким лежить на серці добро нашої організації та добро свого українського народу. Наші точки такі:

1. Щодо головного уряду. Уряд може бути старий, коли конвенція признасть його роботу за минувші 4 роки в порядку.

2. Часопись „Свободу'' треба побільшити на 8 сторін, бо тепер не можна помістити навіть дописів своїх членів. Пригадуємо, що з Вотервліт післано в місяцю грудни протест в англійській мові в справі листопадових подій, а 15 січня післано другу допись, а 5 марта третю й до нині вони ще не поміщені.

3. Щодо календаря. Календар має йти членови, як дотепер, але тому, котрий грамотний.

4. Щодо відділових секретарів, то ми думаємо, щоби їм дати платню за їх труд у висоті 5 процент.

5. Щодо Сиротинця. Ми є за тим, щоби приступити до діла, але з жертвами треба инакше впорядкуватись, бо одні дають, а другі з боку сміються й кажуть, що вони не мусять давати, бо то це не ухвалено на конвенції. Ми є за тим, щоби кожен член Укр. Н. Союза платив місячно на Сиротинець 25 ц., що зробить 3 доляри річно.

6. Щоби старих членів в У. Н. С., котрі платять поверх 25 років, звільнити від плачення вкладок.

7. Щоби конвенції відбувалися що 4 роки, як дотепер, в місці, призначеним конвенцією.

8. Щоби священиків не вибирати до уряду, бо цього нема в инших народів. На це місце є досить инших делєгатів.

9. Щоби головна каса УНС покривала пересилку грошей місячного розмету.

За уряд тов. ім. Б. Хмельницького, від. 13 УНС: **Василь Ровчук,** предс.; **Василь Дзюмбива,** кас.; **Василь Футулуйчук,** писар і делєгат на 17. Конвенцію.

Ч. 24.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Бр. св. Василя, від. 339 У. Н. Союза, ухвалило такий конвенційний проєкт:

1. Ми всі, правосильні члени У. Н. Союза, просимо статутову комісію поправити табельку всіх кляс так, щоби дати спромогу для кождого на 5 літ висше у всіх клясах.

2. Щоби жінки, таксамо як і мущини, мали право до всіх кляс, бо ізза цього наша організація терпить. В жадній американській організації цього нема, щоби жінка не мала права нарівні з чоловіком обезпечити своє життє. Богато трапляється, що чоловік надумується підвисшити обезпечення, чи вписати свою жінку до У. Н. Союза, приходить до відділового секретаря по інформації, а тут після табельки годі на більше вписати, як на $250. А коли приходить аґент з чужої асекураційної компанії, він ту саму жінку вписує на суму $750. Тому наша організація багато терпить.

3. Параґраф 167 таксамо потрібно змінити, бо чоловік, втративши око, після теперішнього порядку має відшкодовання лише $100, а цього є рішуче замало. Ми думаємо, що за одно око винагородження малоби бути принаймі $250, а за обидва ока $600.

4. Канцелярія УНС малаби оплачувати всі кошти відділового секретаря, які належать до всякої кореспонденції до головної канцелярії УНС, щоб відділова каса не терпіла.

5. Щоб зняти з кождого фонду по центові й утворити фонд на Сиротинець, бо Сиротинця не можна ані збудувати, ані втримати без фондів.

За 339 від. УНС: **І Сорока,** предс.; **І. Сорока,** кас.; **О. Будай,** секр.; **Іван Сорока** (Максима), делєгат.

Ч. 25.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Дня 17 березня на чергових зборах Т-ва ім. Тараса Шевченка, від. 42 УНС, постановлено ухвалити такий проєкт на 17-ту конвенцію Укр. Нар. Союза.

1. Коли наш орган „Свобода" містить часом забогато або завеликі оголошення, то нехай виходить на 6 або 8 сторінок, а не на 4, так, як тепер, бо тоді читачі зістають покривджені.

2. Місячник для молодечого відділу щоб виходив у двох мовах, а іменно: в українській і в англійській, а не лише в англійській мові, як дотепер, бо це прискорює винародовлення нашого покоління тут на чужій батьківщині.

3. Що всі делєгати, котрих завертає верифікаційна комісія уже з Конвенції, були повідомлені ще на місци, що не мають доступу на Конвенцію, та щоби не наражувалися на особисті кошти.

4. Щоби кождий член заплатив раз на рік одного доляра на Сиротинець.

5. Щоби адміністрація „Свободи" більше уважала на те, щоби печатаних місць в часописи не заліплювати адресами.

6. Щоби женщини, котрі вийшли замуж і мусять змінити своє призвище, не мусіли піддаватись докторським оглядинам.

7. Коли делєгати завважають незадоволяюче справозданнє гол. урядників, щоби старались вибрати нових на їх місце.

8. Щоби молодечий департамент при УНС був заступлений своїми осібними делєгатами, або відділовими опікунами.

Бажаєм 17-тій гол. Конвенції доброго успіху в нарадах на добро й славу українському народови.

За уряд Тов. ім. Т. Шевченка, від. 42 У. Н. Союза:

Володимир Лелет, предс.;
Михайло Федоров, кас.;
Василь Микитин, писар.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, складаю свою сердечну подяку У. Н. Союзови за уділення мені допомоги, з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали для мене великим поратунком у моїй тяжкій біді. Вже минає 12 місяців як я слабую. У. Н. Союз немов той рідний батько втирає слези кожному свому синови, прибитому нуждою.

Так само дякую нашому тов. Зап. Січ, відділ 340 У. Н. Союза, за те, що мені виплатив $60 з братської каси.

Онуфрій Флис,
член 340 від. У. Н. Союза
в Манчестер, Н. Й.

— Мамо — питає маленька дівчинка, — куди йдуть злі люде? (думаючи по смерти).

— До Канади, донечко. І там стають мудрими.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БРУКЛИН, Н. Й.

Хіба так святкують память Тараса Шевченка?

Колись наші бруклинські національні товариства, зібравшись разом, заложили Товариство „Рідна Хата" й спільним старанням та жертвенністю, як товариств так і поодиноких національно свідомих членів української громади в Бруклині, пощастило збудувати Український Народний Дім. Підчас організації Товариства „Рідна Хата" й будови Дому наші большевики стояли на стороні, ведучи ворожу аґітацію та висміваючи вигадку будови Дому бо, мовляв, з цього нічого не вийде.

Але коли большевики побачили, що громада таки збудувала цей дім, тоді вони почали робити заходи, щоби той дім прибрати до своїх рук. Як звичайно, наші діячі з національного табору не вміють уперто й рішуче боротися за свої інтереси; вони не вміють рішуче, а коли треба то й брутально, так як це роблять наші вороги, боронити своїх інтересів, а тому не встигли наші націоналісти добре почухати собі чуби та продрати очі, щоб побачити, до чого їхня пасивність веде, як Народний Дім опинився в руках тих, що не оравши й не сіявши, зібрали добрий врожай з праці мозольних рук національного табору. Поволі большевики захопили провід у Народнім Домі в свої руки й почали там господарити по своїй вподобі.

Спершу зорґанізували дітočу школу, до якої було вписалося коло 20 дітей, але тепер школа все занепадає. Таксамо й до мандолінової орхестри вступило більше двайцяти членів, а тепер лишилося всього шість. А чому воно так? Та тому, що коли наші люди розчолопали, що це большевицька орґанізація, що нічого спільного з українською національною справою не має, то негайно лишили її. Таксаме зорґанізували вони аматорський кружок і той кружок уже давав своє представлення, чи не останнє? Дивно було читати похвалу його виставі „Родина Щіткарів", коли справді вона не була такою успішною, як про неї самі большевики пишуть. Большевики багато кричать про бруклинський аматорський кружок, а на виставах грають ролі по більшости ті, кого большевики привозять з четвертої вулиці, з Ню Йорку. Бруклинським аматорам залишаються лише ролі до сороммливого „чухання" перед публикою, як це було на послідній виставі. Це також приводить до розбиття й занепаду гуртка.

Саме представлення не може заохотити українських, свідомих національних мас до ходження на большевицькі вистави, коли там на сцені йдуть лише розмови про „гарні очі" та про „червоний прапор", який заступив український національний синьо-жовтий.

Аж ось ми були свідками того, як большевики вшанували память Тараса Шевченка. Це свято ніби влаштовували всі товариства, але на ділі було не так. Приготовлялися всі, але вийшло так, що концерт опинився в руках большевиків і національні товариства від участи в нім відмовилися.

„Вшановання" памяти великого українського Пророка відбулося так. Тов. Гринчук у свойому вступному слові не говорив про концерт та про поета, але вилаяв бруклинську парохію, що відмовилася від спільного з ними концерту. Чомусь говорив лише про парохію, забувши, що й инші товариства також відмовилися з большевиками святкувати память Шевченка.

Підчас співу „Заповіту" присутні сиділи, розвалившись на своїх кріслах. Шкода, що ще не позакурювали цаґареток, щоб більше „вшанувати" великого поета. Дальша програма концерту, разом з промовою, цілковито доповнила картину большевицького „вшанования" Шевченка. Замісць відповідних деклямацій, звязаних зі святом Шевченка, або деклямацій з творів Шевченка, слухачі почули соковиту гумористику про господиню та бордера, що цілував її за добре смажений „порк-чапс" та „стейк". Колиб хто з найлютіших наших ворогів хотів зробити собі кпини з генія України, то ліпше не змігби докопати того, як це зробив аматорський кружок зі своїми лідерами.

Публика наочно переконалася, як большевики цінять Тараса Шевченка та шанують його память. В додаток один з товаришів усе щось крутив лямпу перед портретом поета, немов хотів випалити йому очі, щоб не дивився на те, як зневажають його память і честь ті, що по заповіті реготалися над оповіданням про поцілунки та про „стейки", та про „бордера" з господинею.

Ось так пописався кружок „свідомого робітництва". Але чи нема в цьому вини й націоналістичних товариств та їх лідерів? Хтож винуватий в тому, що большевики зпід самого їхнього носа забрали у свої руки Народний Дім та іменем всієї бруклинської української громади провадять українське „національне" життя в Бруклині? Мабуть наші націоналісти занадто повільні, або забагато звертають уваги на ті напади, що ведуться проти них зі сторони двох протилежних крил: большевицького і рутенського.

Годі чухати свої чуби, а треба взятися за працю, виявити енерґію й запал, тоді лише переможемо й заберемо провід в дійсно національні руки, а не полишимо його в руках комуністично-рутенських. Мусимо бути активні й рішучі, більше ніж наші вороги, коли хочемо перемогти, а не валятися „гнилою колодою".

І. М.

ЗА КУЛЬТУРНУ ЕСТРАДУ.

Українське товариство драматурґів і композиторів (УТОДИК) виділило естрадну секцію, якої зїзд закінчився недавно в Харкові.

На зїзді виявлено два основних моменти: 1) брак звязку між автором та виконавцем і 2) брак ідеольоґічного керівництва як тими, так і другими.

Щоб оздоровити й піднести культурний рівень естради в звязку зі зростанням культурного процесу на Україні, зїзд ухвалив зорґанізувати естрадні кабінети УТОДИК-у насамперед у Харкові, Києві та Одесі, а потім і по инших великих центрах. Мета цих кабінетів: органічно звязати автора та виконця й обох разом з радянською громадськістю.

Основні функції роботи кабінетів такі:

1) Пляново й систематично вивчити стан теперішньої естради, а саме: естрадну літературу, виконання її, якість виконавців, число й характер місць естрадних виступів.

2) Провадити ляборааторну роботу над вивченням продукції та вимог маси.

3) Орґанізувати безпосередній звязок автора та виконавця, щоб спільно опрацьовувати методи пожвавлення й оздоровлення естрадної роботи.

4) Збільшення кадрів естрадних авторів активним молодняком.

5) Боротися за якість репертуару.

6) Боротися з псевдо-авторством та затаюванням авторових прізвищ.

7) Висвітлювати в пресі питання сучасної естради й притягати до неї увагу радянської громадськости.

8) Орґанізувати видавничу діяльність щодо вивчення естрадної літератури та випускати місячний журнал, присвячений естраді. Насамперед ухвалено негайно випустити: а) 10 музичних суто-естрадних номерів; б) один збірник кіно-музики; в) 1 літературно-естрадний українсько-російський збірник. Найбільшу увагу треба звернути на поширення творів українських авторів. г) Роботу над утворенням нового репертуару провадити, орієнтуючися на робітничого (клюбного) глядача.

Усе це ставить перед естрадними кабінетами великі й серйозні завдання. Усе завдання є в тому, щоб як найшвидше запровадити в життя постанови зїзду.

— Гей, Мозес! — Чи то правда, що ти заручив свою дочку?

— Так, з одним калікою!

— А що йому є?

— Ну, грошей ніколи не має.

Порадив собі. Славний французький письменник Вольтер не любив писати листів. Якийсь неструджений писака просто засипав Вольтера листами та жадав відповіди. Вольтер мовчав, не відповідав, але як упертий замісць перестати писати, подвоїв енерґію, знетерпеливлений Вольтер відписав:

„Мій пане, я вмер. Колиж я не жию вже, то не можу з вами переписуватися!"

В театрі один із гостей весь час представлення розмовляв із своєю жінкою. Його сусід каже до них:

— Даруйте, але ми нічого не чуємо.

— Бо це вас таки нічого не обходить, що я говорю з моєю жінкою! — відповідає такой обиджено.

Жінка: Ти вже знов від бутлеґера вертаєш?

Муж: А як же, ти хотіла, щоби я все в нього сидів?

ВІДОЗВА
ДО ОДНОСЕЛЬЧАН ГОЛОСКОВА, ПОВІТ ТОВМАЧ.

Шановні Односельчане!

На мою адресу наспів лист від наших братів з рідного села, які просять допомоги їм збудувати Народний Дім. Подаючи низше цей лист, кличу своїх земляків з села Голоскова, які живуть в ріжних місцевостях Америки, відгукнутися на голос рідного села та зложити свої жертви на будову нашої національної твердині в рідні́м селі.

Жертви можна слати впрост до краю через „Обєднання", або на мою адресу, а я перешлю до краю.

Михайло Кінаш,
245, 8th Ave., Woonsocket, R. I.

Голосків, в листопаді 1928 р.

Високоповажаний Пане!

Ідучи за словами нашого великого поета Тараса Шевченка, що **„в своїй хаті своя правда і сила і воля"**, постановили громадяни нашого села побудувати у себе „Народний Дім", в якім можнаб власне організуватися. — Постановили побудувати дім, деби могли міститися Читальня „Просвіти", „Сокіл", кооператива, та инші українські установи. — Поміимо того, що в нинішних часах дуже тяжко взятися до будови, розпочали ми будову „Народнього Дому". — Парцелю під будову дала нам громада, дуби вже маємо, а ходить нам лиш тепер о бляху на дах та инші доклади однак на те треба богато гроша, котрого у нас тепер нема, бо дуже тяжкі часи.

Тому звертаємося до Вас дорогі Земляки, з проханням від цілого села, щоби з Вас, котрі ще не забули за своє рідне село, не забули своєї мови, а кому дорога своя нація, та дороге рідне село, станете йому в пригоді та поможіть скінчити велике діло. — Тому просимо Вас, щоби Ви занялися між своїми знакомими та товаришами там за океаном збіркою гроша, та зід себе причинилися датком, а ми Вам за се будемо дуже вдячні, а память про Вас остане у нас дорога, о скілько вже не схочете вернутися до краю, а о скілько вернетесь, то і самі будете мати де зайти поговорити, та прочитати газету чи книжку.

Гроші прошу слати на руки вашого давнього товариша, тепер начальника громади у нас в Голоскові, Николу Данищука, бо він є також головою того комітету, котрий взяв на себе ту тяжку працю до здійснення.

Ще раз Вас дуже просимо, не забудьте за нас та за своє рідне село.

Гаразд! (Підпис).

Мандрівка душ. — Чи ви вірите в мандрівку душ?

— Я ні, а ви?

— Я вірю, бо я був тоді осел, як вам позичив тих 60 долярів.

КИРИЛЕНКО БОРЕТЬСЯ В БОСТОНІ В ЧЕТВЕР, 4-ого КВІТНЯ, В ГРЕНД ОПЕРА ГАВЗ.

З огляду на те, що Кириленко тепер один з найвидатніших борців в Америці, любителі боротьби з ріжних місцевостий домагаються, щоби Кириленко боровся в їх місцевостях. На прохання українських спортменів у Бостоні, відбудеться боротьба в Бостоні, в четвер, 4-го квітня в Гренд Опера Гавз. Хто буде його противником, буде проголошено в бостонських газетах. Приїзд Кириленка до Бостону викличе велике зацікавлення. Крім Кириленка буде боротись ще чотири парі. Запрошується всю українську кольонію на цю боротьбу. (Ог.)

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ТАЙТУСВИЛ, ПА.

Коляда на Рідний Край.

Наша громада вислала своїх членів і сестер в Тайтусвил з колядою. Колядувати ходили слідуючі: І. Курах, І. Беген, Г. Пеленський, А. Федик, пані М. Дяк і К. Курах.

Коляду зложили слідуючі громадяне по 2 дол.: І. Курах, А. Федик, Д. Беньо, пані Ф. Пединська та І. Жеглінський; по 1 дол.: І. Беген, Ол. Беген, І. Коцан, Ан. Коцан, І. Зерко, К. Здерко, Г. Федан, Ф. Федан, пані М. Дяк, К. Курах, Й. Баран, М. Баран, І. Панас, Г. Пеленський, І. Вагнер, Б. Пединський, М. Слоньовська, І. Ольховий, Анна Пеленська; Л. Борачевська 25 цнт. Зібрано разом $30.25, котрі розділено: на Рідну Школу в старім краю $12.25, на інвалідів $10 і на боєвий фонд $8. Гроші вислано через Обєднання.

За товариство ім. Ів. Франка:
І. Курах, голова;
А. Федик, секретар;
І. Беген, кас.

———o———

КЛІВЛЕНД, О.

Примірне весілля.

Дня 9 лютого ц. р. відбулося вінчанне Семена Ґоїка сина Марії й Амрозія Ґоїк з Марією Фуйчак. Як молода пара, так і їх родичі є знані в цілій українській кольонії в Клівленд, як чесні й патріотичні громадяне. — Весільна забава відбулася на першорядній галі на Синклер Евені.

Цікаво на наших теперішних весіллях те, що молоді і гості поза забавою памятають й на гуманітарні та патріотичні діла.

Їх думки сягають далі поза межі тієї веселої забави, в якій вони знаходять все, а саме їх думки сягають далеко до рідної України, до їх родин, братів, до тих, котрі віддали своє життя за волю України, до тих, котрі зістали безрадними каліками в боротьбі за волю України й до тих, котрі тепер караються в польських тюрмах як політичні борці.

Ще ми памятаємо, як на своїм весіллю Володимир Онищак й його жена просили гостей зробити їм найбільшу приємність і зложити жертву на Українських Інвалідів, а тут знова чуємо, як молодий Семен Ґоїк говорить:

„У нас нині велике торжество, у нас нині велика радість, але в глибині нашого серця криється великий смуток, бо наш Рідний Край, наша Україна в неволі. Я не хочу нині радуватися сам доти, доки зо мною не радуються й мої браття, котрі нині гірко плачуть, а це наші українські інваліди. А щоби вони з нами радувалися, то я сердечно прошу, дорогі гості, щоби були ласкаві зложити для них жертву". В його очах блестіли сльози й гості нагородили його рясними оплесками. Дальше красну промову виголосив до гостей громадянин Ст. Качковський.

Збіркою занялися: Стефан Качковський та гр. Іван Пільгуй.

Жертвували: Семен Ґоїк і Амброзій Ґоїк по 5 долярів; В. Мисяк і В. Сенюк по 2 доляри; по 1 дол. Віктор Сенюк, М. Онищак, С. Качковський, Ю. Татомір, Д. Шмагала, В. Онищак, А. Косоноцький, І. Періжок, І. Пільгуй, К. Лабчинський, Т. Ґоїк, І. Ружич, Марія Ґоїк, К. Пирка, В. Броткевич, М. Франц, В. Дорчак, Г. Козловський; по 50 цнт.: М. Слободзян, М. Гопко, М. Ляховський.

Зібрано разом $31.50.

Жертводавці жадали, щоби гроші вислати через Обєднання, що я зробив.

Дмитро Шмагала.

———o———

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На Рідний Край.

На читальню „Просвіти" в селі Деґові, рогатинського повіту, заколядували молоді хлопці і дівчата $31.25 ц. Колядниками були слідуючі: Катерина Горін, Анна Пілат, Я. Собків, Н. Горін, Т. Огар і П. Пілат.

Коляду дали слідуючі: по одному долярови: П. Сташко, Т. Чечель, Я. Красновський, М. Кацюпський, М. Огар, І. Лучка, М. Костишин, В. Кардаш, Ю. Шевчук, М. Гриніщак, М. Абрамович, І. Василик, Г. Кінашук, Г. Ґерета, Т. Горін, П. Кіценюк, Текля Федунка, Маргарета Бусько, К. Пілат, І. Кіценюк, Т., Ґенеґа, Іл. Пілат, Я. Собків, Т. Грушка, М. Могила; Ксеня Лиса 80 цнт.; П. Пілат 55 ц.; по 50 цнт.: М. Ґенеґа, І. Литвин, Агафія Гандович, М. Ґлух, Я. Лещак, Н. Боглан, А. Рудніцький, С. Яцків, Д. Коситко; Розалія Салтицька 40 цнт.

Гроші вислано до краю до Теодора Могили, теперішного касієра чит. „Просвіти" в Деґові.

Петро Пілат.